

14. aastakäik.

Üksik nummer 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastas 4 r. 50 L.,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. Ilmub iga laupäeval.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Riiklõki uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

Adress Wene keeles lühi- kui ka rahakirjadele: r. Pesель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

Sarvittamata jäänud lühemad käsitirjad hävitatakse ära, kui tagasi saatmiseks markisi juurde lisatud ei ole. Kirjatöödel peab
saatja täielik aadress ja nimi peal olema.

Nr. 39.

Laupäeval, 16. (29). mail 1915.

Nr. 39.

D. polgu 14. roo sõdatid. Praegu sõjaväljal.

Dr. J. Masing'i toimetusel on ilmunud:

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud hai-
guste ravimiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünni-
tamine. Piltidega. Hind 1,50 kop.

Rodu-arst ja kodu-aptel

Haiguste äratundmine, ravimine ja arstirohud. Piltidega.
Hind 1 rubla. Leaduse kirjastus Harju ja Riiklõki uulitsa
nurgal 46/15.

1. Aleksander Zerland, Rakvere kreisist. 18. oktoobril Sani jõe peal haavata saanud. Wahwuse eest Georgi rist. 2. Karl Leinberg, Rakverest. 18. oktoobril Sani jõe peal haavata saanud. Wahwuse eest Georgi rist. 3. Hans Stern, Wiljandist. 18. okt. Sani jõe ääres haavata saanud. Wahwuse eest Georgi rist.

Kolmari kohtuniku wiirastus.

Runi selle filmapilguni, mil ta kaiser Willemile truudust wandus, ei olnud ilmas õnnelikumat inimest, kui wäike Kolmari kohtunik Dollinger. Kogu ta kehast hoowas rahu wälja, kui ta kohtuistumisele ilmus, miits ühe kõwa peal, suur kõht dieli ees, ja kolmejärguline lõug siidise lipsu peal!

„Oh, kui toredaste ma siin tulin!..“ näis ta nagu ittlema, ja lõbu oli näha, kuidas ta oma lihawad jalad wälja sirutas, suurele leentoolile, ümarguse, jaheda nahtpadja peale istudes. Sellele ümargusele, jahedale nahtpadjale wõlgnes ta oma rahuliku iseloomu ja wärste näojume eest, 30-aastaal alalist istumist filmas pidades.

Õnnetu Dollinger!

See ümargune nahast padi oli see hukutaja. Temal oli nii wäga mõnus selle padja peal olla, tema harjus selle pehme padjaga nii ära, et ta walmis oli sakslaseks hakkama, et aga mitte sellest toolist ja padjast lahkuda! Keiser Willem ütles temale: „Jääge, herra Dollinger!“ Ja Dollinger jäi, ning nüüd on Dollinger Kolmari kohtu liige ning mõistab õigust Berliini majasteedi nimel.

Tema ümbruses pole midagi muutunud — ikka seesama ühetooniline, igaw kohtu protsedur, seesama kohtusaal, nendefamade lateritud pinkidega, lagedate seintega, tunnistajate fuminaga, needfamad kalingorist atrna kardinad, seesama tolmuga kaetud ristilõõdud Lunastaja kuju. . .

Peale Sakamaa alla saamist, ei muutunud Kolmari kohus põrmugi. . . Aga sellegipärast ei tunne Dollinger ennast täitsa oma paiga peal olewat. Ning asjata teerleb ta ühe külje pealt teise peale omas leentoolis, et endist wiisi ennast istuma seada — endine rahulik uni ei wõta teda lüdagi hõlma ja kui tal wabel juhtumisi õnneks läheb kohtuistumise ajal wähe tulastada — siis piinawad teda hirmsad unenäod. . .

Ta näeb unes, et ta kõrge mäe peal on. . . Mis temal ükspäini siin pead pööritama panewas kõrguses, täies kohtuniku mundris ja oma leentooli peal istudes, asja on? . . Dollinger ei tea ifegi seda ning ootab wäriseses, külm higi katab ta ihu, tole painaja wõtab ta oma wõimu alla. Seinepoolt Rheini jõge, Schvarzwaldi mäandade tafka, kõuseb suur põuane päike üles, ja sellel mõõdul, kuidas ta ikka kõrgemale kõuseb, kostab alt, Tanni ja Minsteri orgudest, terwest Elsasist, tume kõmin, jalgade müdin ja weerewate rataste pörim. See mürin läheb ikka wäljemaks, tuleb ilka lähemale. . . Dollingeril jääb süda seisma. Mõõda loolewat teed, mis wastu mäe üles läheb, näeb ta kurba, lõppemata rongi — kõik rahwas on illestõusnud — põgenewad pühalikult, endi kogumisekohaks seda Wogeside kõrgustiku walides.

Kõige eel liiguwad pikad wantrid, igalühel neist neli hārga ees, needfamad pikad wantrid redelitega, mis suwel wäljade wahel liiguwad, täidetud wiljawihkudega.

Nüüd ägawad nad mööblite, koli ja kõiksugu majakraami all. Suured woodid, kõrged lapid, siifiga ille tõmmatud mööblid, tiigud, wõkid, laste toolid, ifaisade leentoolid, kõik on endi nurkade üles peletatud ja raputawad teede peale endi kodukolde pihha tolm. Terwed majad weetakse nende wantrite peal ära. Digades liiguwad nad, waewaga weawad neid hārjad, just nagu hoiaks maa neid kinni, just kui teeksid need mullatükid, mis sahtlades, akete ja labidate külge jäänud, neid koormaiaid nii kole-rasfeteaks, nagu oleks nende ärawedamine juurte maa seest wäljakistumise sarnane. Wantrite taga sammub waitiw inimeste kogu, inimesed igast kühidest ja wanusest, wärifewate kättega kapi najale toetawatest raulkatest kuni walgepealiste poistesteni, halwatud wanaemafestest, keda wahwad lapfelapsed kätel kannawad, — kuni rinnalasteni, kes endid emade rinna wastu suruwad. . . Kõik — terwed ja haiged, need, kellele aasta päraft soldatiks tuleb minna, ja need, kes wiimases sõjas wõidelnud, kirasfrib kartudega, ära lõppenud ja waewatud fuurtükwäelased, närustes mundrites — kõik lähewad ühkest teed mõõda, mille ääres Kolmari kohtunik istub, ja igalüks neist pöörab temaft mõõda minnes oma näo põlguse ja jälkusega kõrwale. . .

Õnnetu Dollinger! Ta tahaks ära jooksta, ennast peita, aga see on wõimata. Tema tool on maa külge kinni kaswanud, ümargune nahtpadi tooli külge ja tema ife selle padja külge. Nüüd hakkab ta aimama, et see tool ta häbi-sammus on ja et ta selleks nii kõrgel seisab, et ta häbi igauhele kaugele näha oleks. . . Ja see rahwarong wenib ja wenib, küla järgneb külale, linn, linnale. . . Waat, nüüd läheb taft Kolmari kohus mõõda, endise, wana rauga esistujaga, esotfas. Ja Dollinger, häbi päraft sures, piitab oma filmi kättega warjata, aga ta käd on halwatud, ta tabab filmi kinni pigistada, aga filmalaod ei liigu. Ta on piinale mõistetud ja ei ükski põlgaw pill, mida endised ametiwennad ta peale wistawad, ei pea ta filmist mõõda pääfema.

Misugust hirmust piina ja häbi peab Kolmari kohtunik seal häbipostil kannatama. Aga kõige hirmsam on temale weel see, et selle rahwa hulga sees ka kogu tema perekond on ja ükski neist ei tunne teda. Tema lapsed ja naine lähewad taft pead illes tõstmata mõõda. Just kui oleksid nad häbist halwatud. Ja ifegi ta wäike poeg Michel, keda ta nii wäga armastas, ka seegi läheb taft mõõda, ilma et ta tema poole waataks. Minult raul-eesistuja peatab minutiks ja üttele tale sofinal:

„Tulge meiega ühes, Dollinger. Urge jääge siia, mu sõber!..“

Aga Dollinger ei wõi illes tõusta. Ta läheb ärwaks, hüüab abi, aga rong wenib ja wenib, wenib weel mitmed pikad tunnid. Minult pimeba kättejõudmisega kaob ta kaugusesse. . . Surmawaitkus walitfeb neis ilusates orgudes, nendes wabrifutes ja kiriku kellatornides. Terwe rahwas on ära läinud. Jäänud on üksnes Kolmari kohtunik, kinni-needituna häbiposti-leentooli, mille peal ta liikumata ja muutmata istub. . .

Järsku muutub pill. Seinapuud, mustad ristid, pikad haudade read, leinartiides rahwahull. See on Kolmari

surnuaed, kedagi maetakse suure auga. . . Kõige linna kirikutel kellad helisewad — kohtunik Dollinger on ära surunud. Surm on wiimaks seda teha jõudnud, mida südametunnisus mitte ei suutnud — tema kiskus murumata kohtuniku nahke padja küljest ja pani selle kõiges pikkuses seliti, kes, olgu mis on, istuda tahtis. Kas võib hirmusamat olla — kui ennaft surmuna näha ja oma surma üle nutta? Raske südamega wiibis Dollinger iseenda matusel. Aga kõige raske on see weel tema südamele, et terwe selle määratu suure rahwa hulgas, kes tema matusel wiibib, ainuiski tema sõpra ega sugulast ei ole. Mitte ühtegi kolmarilast — kõik puha sakslased! Saksa soldatid aumahitideks, leinariietes Saksa ametnikud puusfärgi ümber; saksaüksed hauakõned, maa, mille fiske teda fängitatakse, on külm ja raske — ja mis hirmus, see on ju Saksa maa!

Ja waat, järsku annab rahwastogu aupakklikult teed. Tore walge kirasfer tuleb ta haua juurde. Mantli all on temal midagi suure pärja taolist. Rahwa seas fofistatakse:

— „Wilhelm! . . . Wilhelm! . . .“

„Ning Kolmari kohtunik mõtleb kurwastusega:

„Teie teete mulle suurt au, majesteet, aga oleks mu wäikene Michel siin. . .“

Wali naerutaja taktetab ta mõtet, metfit, toores ja lõppemata naeru kaja . . .

„Mis neile pähe on läinud?“ ehmatas kohtunik . . . Ta ajab ennaft illes, waatab. . . See, mida ta pärjaks pidas, on tema nahkne padi, tema ümargune, pehme ja jabe nahkne padi, mille Willem auartusega ta haua peale paneb ning mille peal järgmine pealkiri ilutseb:

Kohtunik Dollingerile, istuwa raekohtu ilustusele taastundmuse ja mälestuse märgiks.

Wäsimata naerab rahwas surnuaija peal, ja see wali, rõõmus Saksa naer tungib kuni haua põhjani, kus surnu-teha häbi pärast nutab, igawese ajani naeru ja teotuse alla muljutuna.

Rangelaste fuguwõsa.

Sajadtuhanded awalbasfid Roomas mõne näbala eest oma suurt austust ja lugupidamist kuulsa Dshuseppe (Giuseppe) Garibaldi kangelase-surma surunud pojapoja matusel. Surmuaijal walitfes fūgaw waitus, selle peale waatamata, et seal rohkem kui kahesajatuhandeline rahwahulk seisis. Kõik pidasid hinge kinni kui wana Riischiotti Garibaldi oma abikaasaga Prantsufemaal garibalblaste wabatahtlikkude legionis langenud poja Bruno surnutehaga wiimast korda jumalaga astus jätna: „Bruno, mu poeg!“ ütles Garibaldi, „sel ajal kui su ema sind wiimast korda suudleb, ütlen ma ka, su wanaija nimel, sulle: „Tubli poeg, sa oled oma kohust täitnud! Warsti tuleb ka su wend su juurde! Ja trööstigu sind sel kurwal filmapiigul see mõte: Italia matjab su eest kätte!“ Wanakese hääl wäriwes, ja tuhanded häälled wastasid wanakesele-ijale: „Elagu Garibaldi peretond! Elagu Italia! Maha Austria! Maha Saksumaa!“

Kõik need katsjada tuhat inimest, kes muinasloolikult kuulsa Dshuseppe pojapoega wastu wõtma ja wiimasesse rahupaita saatma olid kogunud, olid liigutufe ja uhtufega garibalblaste wõitluste kirjeldust lugenud. Nad teadsid, tudas garibalblased allaandmise ettepaneku peale olid wastanud: „Täname — meie oleme itallased! Waabake, tudas garibalblased surewad!“ Kõõmuga olid nad telegrammisi garibalblaste tormijooku üle Saksa lastekraawide peale lugenud.

„Õõfel käis äkki sõnum läbi ribad: Ranitjad maha, titud pääsi otja!“ teatasid need telegrammid. „Kestki ei suuda arewust kirjeldada, mida garibalblased sel minutil tundsid. Wärin, südameid elektriseriw fäde. Käif on türestes käidetud. Suust fūhu käib manitus: „Peame meeles, et itallased oleme!“ Tiftude killes on wäifjed rahwuslikud lipud. Ebasi, pimedas metsas pööjaste wahel roomates. Esmene pomm langeb neljanda roo sekka. Kümme soldatit

1. Albert Klement, Narwast. 2. Emil Olm, Narwast.
3. Jaan Albert, Jamburgist. 4. Ed. Tiits, Narwast.
Kõif tegewas sõjawäes.

haawatud. Need on esimesed tuleriisjed. Haawatud korjatse ära. Meeleolu tõuseb. Teine pomm kukub wabatahtlikkude keestele. Leitnant Gambete langeb purustud peaga. Kostab wali metfit hüüe: „Elagu Italia!“ ja kolmewärwiline lipp kergib kõrgele. Selwägi tormab Saksa lastekraawi peale. Lastekraawist wastatakse tina ja tule rahega. Leitnant Berni, serjant Marino langewad. Surres karjub wiimane: „Ebasi, surm wõi wõit!“ Langewad weel mõned, Bruno Garibaldi, kes oma meeste eesotjas tormab, on pahemast läest haawatud. „Tühi asi, lihtne kriimustus“ hüüab ta. Teine kuul puurib jalast läbi. „Elagu Italia!“ Kolmas löõb rinnust läbi. Haawatud käega rinna wastu surudas toetab ta puu najale. Üleminliku jõupingutufega kumardab ta kergemalt haawatud felfimehe kohale, suudleb teda ja ütleb: „Wõta suudle minu eest minu wendi.“ Kuid furra tahab ta päästi. Pääsi najale toetades, wiimast jõudu kogudes, ajab ta enese uhlelt sirgu, nagu waenlase poole. Pikkamisi wajub ta küljeli ja langeb surmuna. Serjant Refrosio jookseb nelja soldatiga lastekraawini, langewad lõhestatult ja surewad hüüdega: „Evviva Italia!“ Üksteise järele surewad wabatahtlikud. Langeb wabariiklane Morrelli ja kogeleb surres, teda toetawatele felfimeestele: „Arge unustage Trieste!“ Esmene rida lastekraawisi, teine rida lastekraawisi on wõdetud. Kuulide rahet sajab tormijookjatele näosse. Uus märguandmine — ja jälle üks lastekraaw on garibalblaste poolt ära wõdetud. Kuid kaotufed on nii suured, et wõitlust, mis kaks tundi wältanud, lõpetada otjastakse. Wabatahtlikud istusid ärawõidetud kraawidesse.“

See pilt seisis roomlastel filma ees, kui nad surnukirjastusi pikkamisi mõõda sammusid, ja siis teda Campo Verano'sse saatma liikusid. Kõige ees linna tobanikkude wäefalk, siis muusikafoor, ja lõputš garibalblased, nende järele leinawanter, Garibaldi peretond kahe wennaga Prantsufe mundris, kes wenda matma sõitnud, liiduriikide saadikud, rahwajaadikud ja lõpmata hull liputandjaid — tuhandete organiafationide efitajad. Rahwa mered, nagu need taua enam Roomas pole nähtud, ulatamad kaugele-kaugele. Wõendefi wijatakse killesi, lehwitakse Italia lippudega.

1. Anton Leder, Jõgewalt. Tagawarawäeline wan. alamohwitser 2. Ilja Korjuchnow. 3. Zwan Sabõisnõi. 4. Andrei Solmowsti. 5. Aleksander Glebowiõtš. Kõit sõjawäljal.

Noore Garibaldi furnukirst pandi krematoriumi ahju. Märatu suur meeleawaldus lõppes. Pikkamisi hakkasid ruumilased koju poole walguma.

Warsti peale esimehe poja matust tuli wanale Garibaldi täielik kirjeldus tema teise poja surmast, kes lahingus ühes 340 garibaldilasega langenud.

"Kui inimene lahingute tules karastatud on, nagu mina," ütles wana Garibaldi, "siis jõuab ta arusaamisele, et surma eest ei pääse. Kuid mõtelge: kaks poega, kaks terwet, tugewat poega, kaks noort poega — üksteise järele tapetud, mõne tunni jooksul. Ei, ei! Kas ei ole see liiga tugew hoop isale? Ja ema? Tal ei ole enam piisaraid. Tänu Roomale, kes lõi wälja tuli poega saatma ja ema südant pihut kergitas. Kuid kas mõis troostist rääkida? Mõtelge, meie lapsed on tapetud, ja alles nüüd hakawad kirjad tulema, mis nad lastekraawist emale saatnud. Ema loeb nüüd laste kirjasi, keda enam ei näe!"

"Meie tunneme wärinat," kirjutab ajaleht "Secolo", "mis Itaaliast läbi käis, ootuse wärinat, lootuse wärinat. Kuid meie ei nuta. Ei, teisele Garibaldi, kes tsiviilistatõniti kaitstes langenud, ei ole piisaraid tarwis, waid wandeid, mitte lilledest pärjasi, waid mõõkadest pärjasi."

Musammas.

Ta kirjutab juba koolipingil luuletusi kreislinna lehele. Leerist lahtisaamise päewal laulis leerilaste koor tema luuletatud sõnadega laulu. Kahetümne aastast hakkas ta esimest romani kirjutama, milles ta wäike-rahwa kirjani-
tude olusi walgustas. Peale kirjani-
tude ei lugenud keegi ta romani, sest et lihtsusest tema mõtetest aru ei saanud. Ta kirjutab liiga grammatikalitult ja ennetuulmata sõnadega...

Kahetümne aasta peale pühitsetes ta oma kümne aastast kirjaniku juubelipäewa. Sellest tähtsast sündmusest tuli ihegi kreislinna ajakirjanit oja wõtma; kas ta kutsutud oli wõi tuli ta lehe toimetuse soovitusel kui sõnumite otõija, ei tea ma, aga järgmises numbris ilmus pikk sullejoonistus kirjani-
tude kümneaastase tegewuse üle. Kirjutati esiti kirjaniku algatusti kirjandusepõllul, siis ta tähtsamaid tööd nime-

pidi, nagu: "Kortre küsimus", "Seiwa küsimus", "Palga olub", "Rohaotõijate õnnetused", "Salutaguse Wadu elu-lugu" jne. jne. Kõige rohkem kritiseeriti "Seiwaküsimust". Ühed arwasid, et seda küsimust töötawal kirjanikul ei olegi, sest et ta alati töötab, ei ole tal aega leiwaga tegemist teha... Teised arwasid koguni, et "kirjanikul", kes juba kümneaastast juubelit pühitsetes, enam leiwaküsimusega ei ole julgust tegemist teha... Kolmandad ütlesid, et inimene seda enam sõõb, mida rohkem ta töötab...

Kolmeümne aastast oli tal juba perekond ja uued perekonna mured.

Raamatukaupmees Kimmelgas, kes ta tööde wälja-andja oli, oli tal pulma-ajal paarjasa rubla ette andnud, ja esimehe lapse warrudeks jälle 50 rubla. Kirjutada polnud ta aga mitmejagustel põhjustel enam jõudnud, kui waewalt saja rubla eest, nii et teise lapse warrude ajal alles jada wiiskümmend rubla wõlgu oli, aga Kimmelgas siiski tale weel wiiskümmend rubla pea walmissaawa töö "Häbalised inimesed" peale andis...

Kolmeümne aasta peale astus ta uue ajalehe "Wahadus" toimetusele kahetümne rublalise kindla kuupalgaga, arwates, et nüüd jõuab juba "araelada"...

Reljatumne aastast oli tal juba neli last, kelledest kaks wanemat juba koolis käisid ja nüüd weel kõige uuemad perekonna mured majasse ajusid.

Lapsi ei lubanud ta omale enam juurde tulla lasta... ja kõige pahema romani lubas ta alles nüüd, kui elus küpserud perekonna isa, wälja anda...

Reljatumne aasta wanuses ilmusid korraga wiies poeg ja roman "Perekonna siigius", mis mõlemad "siisetoowad" olid... Esimehel oli K. mõisa rentnik M. waderits ja wiimase eest maksis Kimmelgas ennetuulmata honorari, kaks sada tenga...

See hoop alles andis eluküpsle autorile ja wie lapse isale uut energiat ja ettewõtmiise waimu...

Nasta pärast sündisid ta abikaajale kaksikud ja uus nowell "Ettewõtlikud isad" tegid arwe ilma defitsiitita... Nowelli honorar oli just niisama juur, kui kirjanikand kaksikute ristmiste eest wõttis, warrutunud juurde arwatud...

Wiiekümneaastast hakkas ta paremas käes jooksawat tundma, mis terawam ja tuntawam oli, kui abjolutismus, egoismus, õhuküsimusismus jne. millest ta ennemalt nii palju, õh, wahest eht liiga palju oli kirjutanud...

Wiiekümne aasta peale ei wõinud ta enam ühtki kirjatööd teha, jooksawa haigus ei lasknud teda enam üles tõusta. Tema kirjatööd, mida wiist üle wiiekümne oli, webede-
leidi juuremalt ofalt alles Kimmelgas poes riulite peal. Nad ei leidnud peale kirjani-
tude teisi õhtjaid.

Wiiekümne aasta peale ja kahetümne kuuselt heitis ta hinge, leste ühes kuue lapsega — teine kaksikutest oli ära surnud — leinama jättes.

Matmispäew trehwas jaanipäewa peale.

Keli päewa seisis ta puusjärgis tobu ja jelle aja sees müüs Kimmelgas kolmveerand ta raamatusest wõi kirjatöödest maha. Kuulus kaswas hüglasammudega. Matusepäewa hommikul olid weel mõned eksemplariid ta wiimastest tööst "Elutõdimus" järel, mis aga just selleks ajaks ära müüdi, kui matuserong Kimmelga poe eest mõõda läts.

Matuseplatõil peeti ligi tosin kõnesi, ihegi maakonna arst kõneles suure pathosiga hingama läinud kirjaniku elust, töõdest ja wõitlemisest ja hüüdis wiimaks: "Hinga rahus, wäsinud wõitleja! Millest sa elus nii palju ilma jäid, seda pead ja nüüd (kus me sinuga enam filmi silma ja hammas hamba wastu kollu ei saa) kätte saama. Musammas ehtigu peagi su hauaküngast!"...

Paari aasta pärast nähti ta haua hallist marmorist hauajammast, mida inimesed pooltehande rubla peale hindasid. Ihegi seda teadsid nad, et Kimmelgas suurema osa aujamba muretsemiseks oli andnud...

Ju wiist kolmas trükk ta juba lõpule hakkas jõudma, sest Kimmelgas maja paistis peaaegu üle linna...

Kui haud järgmisel kewabel kirikuiaia wahj poolt üles tehti, siis ütles ta õhates: "Mii e'p see ilma elu on! Elu-jalt ei tõlba ja kuhugille, aga surnust peast oled alles kuulsus!"... 6.

R. haawatute komandu kōõd, kus soldatid parajaste waadiga wee järele lähewad.

Cesti sõjameeste kirjjad.

1.

... Kirjutun Sulle kohe wastust ja et aega seekord rohkem on kui harilikult, kirjutun Sulle pikalt ja laialt oma wiimasest lahingust. 15. jättime ihe Poola küla selja taha ja liikumine edasi D. küla poole. Meile teatas roodna, et seal küla taga austerlased on. Küllasse jõudes ei leidnud seal peale Poola elanike midagi. Mis muud kui kõmpimine edasi. Kui umbes wersta poolteist olime edasi läinud, hakkasid piisid paukuma ja kuulipildujad ragisema. Meie taewasime ka natuke aukusi, nii palju kui aeg andis, ja siis algas äge tuleandmine. Lahing kestis umbes 3 tundi. Meie löime waenlast 15 wersta oma wäerinnast tagasi ja nii et neil alles mäletada annab. Wangi langesid 400 meest ja surma said 700. Saawatuid meie ei tea, need on wist tema ära koristanud. Peale selle saime veel hulk piisid, 11 kuulipildujat lintidega, mitusada lasti padrunit, hobuseid ja wankreid. Meie polgust said kõigest 20 haawatud ja 13 surma. Ka mina sain kergeste haawatud. See oli metsas. Ma olin puu warjus ja andsin tuld. Korraga tundsin et käsi kibe on. Waatafin: kuul oli lihast, põidla ja esimese sõrme wahelt tükki pealt ära wiinud. Kohe panin paberitükki peale ja ruttu kõrwetasin edasi. Nüüd on haaw täieste paranenud, ainult ase on näha.

Praegu on sõjawäljal tore elu: siia saad seda mis tahad, polgu komander annab paberosja ka tubliste: 3 pakki mehe peal päewas. Tihti kirjutate kodust, et kuidas wõite wabel lahingu ajal 2—3 päewa sõmata olla. Aga see pole ime. Alles eila sõime härja- ja lehmaliha nii et praegu kõhud alles walutawad. Ja niisuguse kõhutäiega wõib lahingu liinis kas wõi 5 päewa olla. Ansid ja parta praeme iga päew. Nii palju on tööd, et hobusele juua ja heinu pead andma, hobune on ka nii ära harjunud, jooksed järgi kui koer. Esmalt, kui siia tulime. mõtleme, et küll wõib siin kole olla, aga wiimaks harjub kõigega ära. Mina olen kuulipildujate roodus. Meil on 9 kuulipildujat roodus ja iga mehel lihisid piisid, mis õige kerged on. Muudu oleme kõik rõõmsad ja loodame nendega jälle warsti kokku puutuda.

Kui tahad, tule ka sõtta, sõjas on parem olla kui kodus. Kodus keelatakse jäneft laska, aga siin anna kas wõi hobusele, kui heaste lähed — mehele ka.

Weel tahan Sulle ihest suurest lahingust kirjutada. Meie piirasime waenlast, mis 8 korpust suur on, fiske. Meil oli aga kõigest 4 korpust, tähendab, poole vähem. Sõjaliin oli 45 wersta pikk. Sisepiiramine siindis järgmiselt: meie üks wahwa korpust jaadeti otse waenlaste wastu. Paigale jäi: ühelepoole 2 — teiselepoole 1 korpust. Warsti said nad waenlastega kokku. Algas äge lahing. Meie korpust taganes ikka tagasi ja tagasi. Kuid see oli meie peensus. Kui arwasime, et paras aeg on, ühendasime (kolm korpust, kes paigale jäid) tiwad kokku ja nad olidki lõksus. Nüüd said nad alles aru, misuguse wiguri meie neile olime mänginud. Nad löid küll ihest kohast läbi, kuid see tuli neile kalliks maksma. Terwelt 2 korpust langesid wangi, ise weel surnud ja haawatud. Meeleolu oli peale lahingu wäga hea, millets ka see kaasa mõjus, et me head Austria tubakat ja sigarisi saime, ja weel nii palju, et me aimatagi poleks wõinud. Pean kirja lõpetama, sest komanderil on tiri walmis ja ma pean ta roodnale wiima.

Terwitades Mikkel Konts.

II.

Moskwas, 29. aprillil 1915.

... Väikse parajaste sauna, kui korraga kuuleme õhus imelikku wurinat. Esiotsa ei teadnud ükski meist, mis see wurin wõib tuua, kas on oma wõi wõõras. Kuid järsku hakati ihest kohast ägedaid kogupaukusi andma. Siis jäime wähe kui jahmatama, ja kahetseme, et piisa ega padrunit ei lastud sauna tules ihes wõtta, nüüd oleksime kohe walmis olnud tal siit tuld silme wahel kõrwetama. — Olime ikka weel sauna poole teel, kui korraga, neli wiis suurtükkki pauku rakatasid, ja neile järgnesid ikka uued. Suure wihinaga jooksid kuulid taewa all, ja meie waatasime kuidas pommid ülewal lõhkesid, ja nägime ka warsti waenlaste lemmasinaat, kelle ümber pommid lõhkesid. Ja korraga hakkas see wares kiireste allapoole tulema, ja warsti oli ta maas. Sees olnud Saksa ja Austria ohwitserid, haawatud ja surnutena. Nii kui kuulime, oli üks sõjaliinile minew Siberi polk selle jakslaste õhulaewa maha kõrwetanud. Olime saunas kõik wefemas, kui õuest jälle piisid ja suurtükkki kostis, mis kõik ataklaasid lõrisesema pani. Ütleme: teine tuleb teft taga otsima. Ehk saad ise ka niisamasuguse lehatäie. Aga nii kui kuulime, oli see terwe kerega minema pääfenud. Oli kohe putked teinud, kui ihe kogupaugu oli saanud. Saunast tagasi minnes magasime kõ weel taunis

Sigimise armastuse sunnil . . .

rahulikult kasarnus mööda, mida ainult sõjaväljalt kostev suurtüki mürin wahel segas ja kord-korralt ikka lähemale kuuldi tulewat. — Ei saanud hommitu veel dieti wäljagi tulla, kui juba mehi meie juurde hakkas wopsuma, et sakslane tuleb. Meie, Siberi jäägrid, aina naersime ja ütlesime: pole wiga, küll me anname neile täna enne päewa loojaminekut weel sarwede wahela. — Ja nii ta ka oli. Võnaks olime täielikult sõjamundris, pealaest jalatallani padruniisi täis, ja läksime teele, ikka sinna poole, kus suurtükid mürtisufid. Saime ju linnast poolewersta maad eemale, kui taewa all wurinat kuulsiime, ja pea silmasime kullikest taewa serwal. Ohwitserid waatasid pitsilmaga ja ütlesid, et sõidab walge lipu all, ei tea kas on meie oma wõi wõõras? Tuli lähemale, ja pomm kukkus kolm wakamaad umbes meist eemal maha, kus hirmsa rakfatusega lõhkes, kuulide hulumist oli kõik õht täis, mis sellest koledest elust wälja purstas. Meie aga kõik laiali ja maas pikali tuld andmas. Juba meie, tublid poisid, silmasime pommi kukkudes, ja esimene kogupauk rakfatas enne kui weel pomm lõhkes, ja olime kõik laiali, pikali, kus igakits tuld üles Saksa kullile andis. See lendas nautute edasi kuulirahke all ja wiskas jälle pommi. Aga see lõhkes jälle teinepool, sellesamas lauguses. Meie tuli aga jooksis ala hirmsa wihaga, teda häwitada piüüdes korraga hakkabri kull meie imestuseks kiireste alla tulema. Sees oli neli Saksa ohwitseri, üks rastele haawatud, teised kolm kuulidest läbi puuritud, õhulaew ise aga sõelasarnane. See oli siis meie polgu esimene wägitöö. Paber on küll suur, aga warsti saab täis, ei saa weel sõjawäljale minnagi, jätan siis tee peal nähtused kirjutamata ja lähen oma esimisesse lahingusse. Sakslane ei olnud enam kaugel, kui tal wastu läksime. Selsamal õhtul wõtsime weel neilt kats suurtükki ja kolm kuulipildujat ära. Siis õõsel taganes ta üks kolm wersta. Hommikul koidu ajal juba uurisid meie maakuulajad wälja, kus sakslase seisukohad on: pidid olema üle soo mäe

nõlwaku sees. Noh, tarmis ta sealt wälja peksta — ja lähimegi peale. Meie suurtükid hakkasid ka tähendatud kohta tubliste pommitama, tõmbasime kuulipildujad järel ja jooksime nii soosse, kus west üle saapafääre sisse tuli. Sakslad andsid meile tuld tõwaste. Olime sunnitud pikali heitma, kuigi west üle selja tuli, aga meie panime ka endi piisid ja kuulipildujad tööle, nii et Saksa koopad aina tolmasid. Piisid wiimats jooksma, pidas ühes kohas weel wastu, siis hakkas ta taganema, kõiki maha jättes ja palju wäge kaotades.

Paber saab warsti täis, teineterd kirjutan suuremaid uudisid. Praegu on terwis mul kaunis halb sõjas soadud haawadest ja käed warisewad, muidugi suure werelaotuse pärast, mis haawadest wälja jooksis. Sõjas wõtsin kahelast suuremast lahingust osa, neli oli neist tikkudega. . .

Soowin siis kõigile Eesti wendadele ja õdebele terwisid Jaan Leppil.

III.

Petrogradis, 25. apr. 1915.

— Kui meie kolm kuud aega R. jõe kaldal kaitsewahiks olime olnud ja kui teie kirjasaatja zeppeini peal, mida teie temale olite muretsenud, monitorid sealt juhtus üle sõitma, siis wist nägi ta oma õhulaewa pealt seda suurt sõjawäe liikumist, kes suure rutuga R. poolt L. linna poole sammusid, — seda suurt raudrüütkide suguwõja ruttamist, kes meie kaitseleini, keda ainult meie üks S. polk 45 wersta laiuselt kaitkes, purustama tulid; ja meie linnast ja külast põletama ja „wolna“ elanikka wangi wõtma olid saadetud. Tahtes ehk tahtmata pidime meie selle määratu hulga waenlase ülejõu ja nende suure hulga suurtükide tule eest, järjärgult neile wastu pannes, kuni meie S. alewituni taganema ja endi wiimse L. linna, mis 9 wersta nende piirist eemal, nende kätte jätma. Siin pidasime waenlase kinni, selle peale waatamata, et neid palju rohkem oli. — Waenlast jegas siin suur mets, mis meid siin nende määratu hulga suurtükide tule eest warjas. Nende jalawäge meie ei kartnud, ja kuigi nende maakuulajad ja eelwäe salgad metsa tungisid, siis langesid nad meie kuulide läbi ja piisitiitu otjas, ning jätsid wiimats selle tungimise järele. — Õhkufiswad aga sel põhjal S. alewitust L. linna wiitua tee ära ja hakkasid endid L. linnas mullawallide ja traatadadega kindlustama; wõtsid meie wabad elanikud, kes ära ei põgenenud — wangi; põletasid ümberkaudsed külad maha ja jäid meie pealeminekut ootama. Meie pidasime siin jälle kõik see aeg wahiteenistust, ega lastnud waenlast siit enam edasi tungida, kuni meie R. polk appi tuli ja omast teekäimistest wälja puhkas. Selle järele saime ka warsti käsu waenlast L. linnast wälja lüüa. Hommitu wara peale käsu saamist liikusime metjawahelist küllateed mööda L. linna poole, jõudsim õhtuks linnale lähemale ja jaimes sija külladesse, kus meil juba enne kaitsewahid wälja olid pandud — õõsets. Teisel päewal — weel hommitu wara, kui suur pime oli — liikusime jälle pikkas ahelikus L. linna poole. Minnes läks tiik aega ära. Pimeduse warjust tulid puud ja pöösad nähtawale; eemalt paistsid juba linn, tema ümber tehtud mullawallid ja traataiad selgeste ära. Meie liikusime ikka edasi ja kui paarituhande sammu laugusele saime, seega juba traataiani ulatades, siis tõlasid waenlase mullawalli pealt paugud, ning nende kuulid wingusid üle meie peade ja mööda kõrwu, ja meie olime sunnitud sel kombel ennast ligi maad lastma. Nätsid hakkasidwad ka meie kerged suurtükid mürtisema ja piisid paukuma. Meie tungisime, endid kinguleste taha ja madalikude abil warjades, waenlasele ikka lähemale, neile wahetewahel tina wastu saates; jõudsim ka pea nende kaitsekaawidele nii lähedale, et weel 300—400 sammu nendeni jäi. Sakslad panid ägedalt wastu ja meie hakkasime neile kiiremine tina wasta saatma. — Hirnus

Gotfried Triik, Tallinnast. Tegewas sõjawäes (lipnik).

oli nüüd, kui natukeseks ajaks filma ringi lastid käia: kuulid wingusid ristamisi üksteistest mööda, suurtükid müritsefid wastamisi mõlemilpool; shrapnellid lendasid hirmsa raginaga ja hulumisega õhust läbi, rakfatades õhus lõhkedes; püssid paukusid siin ja seal. Kuulipildujate podin ja üleüldine kätin ja mürin sulasid ühte, panid lähedal oleva metsa hirmsaste kohisema; ja õhk, mis enne läbi-paistew oli, sai siinse, paksu püstrõhu- ja seal kus shrapnellid lõhkesid, rohakas halli shrapnelli suitsuga täidetud; ühe sõnaga: näitas, nagu oleks elaw põrgu maa peale pääsenud. Kõige selle peale watomata jattasime meie ifka tõwemine waenlase peale, kes meist enam kaugel ei olnud, tuleandmist, sundisime nende jalawäe meie wastas waitima ja pidime tormijooksu nende peale ette wõtma, kuid meie suureks kahjuks olid nende rasked suurtükid, milledeni meie kerged suurtükid ei ulatanud, meie batareid waitima sundinud ja pöörasid nüüd kõik oma tule — kergete ja raskete suurtükide summadanid — meie peale, nii et meie sel korral taganema pidime. Meie rood, kes teistest roodudest waenlasele lähemale oli jõudnud ja ühes orufefes waenlase kuulide eest warjatud oli, pidas waenlast seni oma tulega kinni, kuni teised roodud taganesid. Kui see ülesanne täidetud oli, taganesime ka meie õnnelikult waenlase tule alt wälja. Kaks päewa hiljem, 5. märtsil, läksime uueste T. linnast waenlast wälja lööma. Mina olin sel korral eelwahiks (аозоръ) määratud, kes eelseiswa maa läbi pidi waatama, et waenlane sealte kinguteste tagant wõi kustilt warjupaigast kuulipildujatega äkitselt meile kahju ei saats teha. Ma jõudsin oma meestega warsti sinna kohta, kus esimesel pealeminetul nende shrapnellid lõhkesid ja meid taganema sundisid. Ka nüüd olid sakslased meid siin märganud: sest juba wile minuti pärast müritsasid nende suurtükid, shrapnellid lendasid wihajelt hulgudes meie poole, lõhkesid meie lähedal ja ilma sain jalgadesse haawad, mis mind lahinguwälsjalt jundisid lahtuma. Nelsa päewaga jõudsin Petrogradi ja olen nüüd sellest saadik siin.

Wan. alamohwitser J. Luukas.

„Meie Matsi“ ääremärkused.

Dotamatus.

Raua on Baltimaa pärismaalased (palun sõna „pärismaalaste“ all mitte basutosid ja buschmenisid mõelda, nagu mõned seda teewad, waid kõigile tuntud eestlast ja lätlast) seda oega oodanud, millal nendele ka omawalitsuse-päikene paistma hakkaks. Seda päikest oodati ja loodeti, nagu loomulik, ida poolt tõuswat. Nüüd on aga riitelfond ootamatalt teada annud, et wabastuse-juubeli pühitsusel ka Balti maapäewade uuendamise käsitse tahetakse wõtta. See on igatahes ootamatus, ehk, nagu uues keeles öeldakse — illatus. Tulewad meelde tahtmatalt sõnad, mis ka ma

lugejate eest ei taha peita:

Kui õ h t u p o o l t j u k e r t i b p ä i k s e p e a . . .
ning Buschkini juurdelisandus:

. . . siis ehmatanud rahwas enam ei tea,
kas illesse tõusta wõi magama heita . . .

Kallis, nagu aptegis.

Teatatakse, et aptegi rohtude hinnad jälle 30% wõrra kallimaks lähewad. Sellega on siis jälle üks argument rahwa lendõnale: „kallis, nagu aptegis,“ juurde tulnud. Olgu nüüd muude rohtudega lugu lüdas on, sest neid wõib lihtsalt boikoteerida, — ei jää haigeks, kas wõi jätkust lahti, ja astigi korras; las istuwad siis oma kihwtipottide juures, wõtku neid sisse wõi määrigu peale, see pole meie asi. Kuid sel kallinemisel on ka teine raste külg olemas, mis otsekohe meie rahwamajandusesse, ehk digem — hingepidemese idikab: nagu teada, müüdasid ju nüüd aptekides peale muu ka seda rohtu, mis „kõigi haiguste wastu aitab,“ rohtu, millel, nagu heal lapsel kunagi hull nimetus on: „hundi-tuline,“ „wana haljas“ jne., ja mida nüüd ainult tohtri

Ratjawäe lipumees.

tähga wõib saada, ilma milleta meie kodanikkude rühm, iseäranis aga selle intelligentne tiim, üleilbse eladagi ei oska — piiritust. Ka see on nüüd kallis, nagu aptegis kunagi. Mis on nad sinuga teinud, o Bachus!..

Imede-maa.

„Now. Wremja“ toob sõnume, et Tallinn sõjapõgenejatega nii täis olla tuubitud, et paljud enam ulualust ei leia ja ööd lageda taewa all mööda peawad saatma. Et Tallinna elanikud ise sellest midagi ei tea, siis peab arwama, et see üks nowowremjalaste mediumide ja musta kunsti meeste imedest on, millega nad Baltimaad aeg-ajalt õnnestawad. Baltimaa kohta wõib ju kõik kirjutada, sest ta on „imede-maa.“ Wõib olla, et siin ka eksitus on; ehk ei tahtnudki Wene leht sõjapõgenejatest kirjutada, waid kellegi muust. „Punafawatimehi,“ näitufeks, on Tallinnas tõeste kole palju: kõik seinapraod ja tapeti wahedki on neile „wälja üüritud.“ Ehk oli jutt nendest?!

Lihunikude ligimefearmastus.

Petrogradis on otsufeks tehtud lihunikude käest enam mitte sõjameeste perekondade ja Punase Risti heats annetusi wastu wõtta, sest et lihunikud oma nõõriwa teguwiiisiga rahwa meelepaha on äratanud. Lihunikude loogika on wäga lihtne: nad kooriwad sõjameeste perekonnad poljaks ja annetawad pärast neile mõne kopika tagasi, mille eest nõuawad, et neile tänulik peaks oldama. Et wõi ka nõudagi, et inimefed, kes igapäew werewalamifega tegemist teewad, ka ligimefearmastufes kompetendid oleksid. Kuid peab tähendama, et mitte ainult Petrogradis ja mitte ainult lihunikude hulgas niifugusid „ligimefearmastajaid“ leidub. Ei, neid wõib igal pool näha. Niifugused „punased ristini-mefed“ on Punasele Ristile tõeste ainult ristiks kaelas.

Georg Toom, kelle pilt meie 36. sõjanumbris ilmus, on Austrias wangis.

Meie Matsi järgmine (40.) sõjanummer ilmub
23. mail.

Karpatide kaart-panorama.

Karl Buschmann,
w. alamohw. Pärkulašt.
Tegewas sõjawäes

Hain Maripuu,
Saaremaal. Tegewas
sõjawäes.

J. Pretel,
Kapu w. Sõjawätsal.

Lehter,
Paide kr. Sõjawätsal.

Andres Kaamann,
W.-Jaap. sõjas olnud. 2.
sept. haawatud.

Alek. Traumann,
Teadmata kadunud.

Juhan Jannit.
Tegewas sõjawäes.

Mihail Running.
Tegewas sõjawäes.

Jüri Andrekson,
Eori Langilt. Tegewas
sõjawäes.

August Loog,
w. alamohw. W. Antsla
w. Teadmata kadunud.

Hans Kaasik,
Albu w. Tegewas
sõjawäes.

P. Määbus,
Kaubi w. Tegewas
sõjawäes

Peeter Hawi,
Siiumaalt. Tegewas
sõjawäes.

Jakob Premet,
fektweh. Wao w. Tegewas
sõjawäes.

Mihkel Perts,
Walgašt. Tegewas
sõjawäes.

Oskar Eideemann,
Ratwere w. Sõjawätsal.

Hans Johanson,
Särjanurme w.
Sõjawätsal.

Jaan Saar,
Eartumaalt. Salkamaal
wangis.

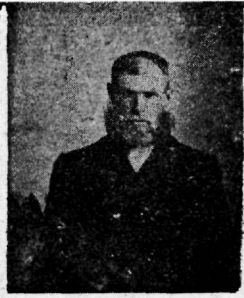
Anton Rabur,
Saaremaal. 2. sept.
langenud.

Joann Wälis,
Eallinnašt. Sõjawätsal.

Weodor Nelis.
 W. all wiitluses tead-
 mata kadunud.

Jaan Dorna,
 Kurna w. 7. Jaan. R-s
 sbrapn. haawatud.

Willem Rosin,
 Sõhtvereft. Tegewas
 sõjawäes.

Kaleb Magus,
 koolidõpet. Teadmata
 kadunud.

Mihkel Gerberfon,
 Pärnu kr. G-s haawatud.
 Kodus parandusel.

Aleksander Matson,
 Koarma kib. Sõjawäisjal.

Karl Breemert,
 Wao w. W. ääres jalast
 haaw. Saigemajas surnud.

Johannes Port,
 W. Maarjast. Tegewas
 sõjawäes.

Jaan Koutõla,
 [Narwast. Tegewas
 sõjawäes.]

Karl Peterson,
 Narwast. Tegewas
 sõjawäes.

Rudolf Kivistik,
 Kitiw. Augustit. Saksja
 wangi langenud.

Johannes Pommer.
 129. now. haawadesse
 surnud.

Jaan Krebetst,
 Narwast. 8. detf. õlast
 haawatud.

Aleksander Olla,
 Saapsalu kr. Saigemajas
 rawitsemisel.

Anton Rahnel,
 Saaremaalft. Tegewas
 sõjawäes.

Jaan Pielbusch,
 Sinalepa w. Tegewas
 sõjawäes.

Rudolf Kinepuu,
 Sõhwi w. Sõjawäisjal.

Willem Erit,
 Aukõla w. Tegewas
 sõjawäes.

Konstantin Kitisas,
 Kõrõst. haawatud ja
 uueste sõjawäisjal.

Johannes Uim,
 koolidõp. Saapsalu kr. Sa-
 nitarina tegew. sõjawäes.

Rostaw Erlich,
Eõjawäljal.

Johannes Leff,
Salkamaal wangis.

Kirill Ust,
Eõjawäljal.

Juhan Nagus,
Suurtükiväelase
Eõjawäljal.

Mihkel Riisar,
Eõjawäljal.

Karel Altermann,
Tallinnast, 18. märts, R-
relefishaawatud.

Johannes Kusmik,
Eerra w. 9. okt. A. all
jalasthaawatud.

Jaan Luts,
Tartu kr, Eõjawäljal.

Jaan Tamm,
Küti w. W. Jaap. Eõjas
olnud. Eõjawäljal.

Andres Nugis,
Bornuse w. Tegewas
Eõjawäes.

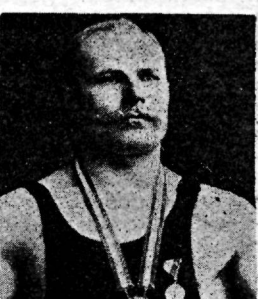
Abu Karupah,
Rehtna w. Tegewas
Eõjawäes.

Hans Karupah,
Rehtna w. 28. jaan. läest
haawatud.

August Karupah,
Rehtna w. 12. jaan. läest
haawatud.

Friedrich Rabun,
alamohw. Kakeritsa w.
Jalast raskete haawat.

Aleksander Kiwi,
Saapjala kr. 21. weebr.
teadmata tabunud.

Johannes Hormann,
Narwast. Augustikuul
teadmata tabunud.

Ernst Lodesson,
Põlwaast. Eõjawäljal.

Aleksander Grünbach,
Wastelina w. 13. weebr.
E. all läest haawatud.

Karla Kuff,
W. Dtepä w. Teadmata
tabunud.

Rudolf Tamms,
Lautläst. Tegewas
Eõjawäes.

Hiina Salomon.

Tshin-fo oli jõe ääres kaunis suur põlv, tal oli ka väite elumaja ja peale selle naine Tshin-li, kes truult ta eest hoolitses. Nii siis oli Tshin-fo täielik põhjus õnnelik ja eluga rahul olla. Aga õnnetus ei käi ka Hiinamaal mitte kändusi mööda, vaid inimesi mööda. Kolm aastat järgemisi ujutas jõgi kaldad laugel üle, nii et jõe kollased wood löid walmiva wälja häwitasid ja ära uhtusid. Tshin-fo jäi waejeks kui kerjus. Keski ei laenanud temale enam wiisakeemet, ja kuna ta ka maksusi maksta ei jõudnud, tulid keisri mehed ja tõstsid ta ühes naisega kohast wälja. Selles hädas otustas ta wõrdale maale rännata. Tshin-li aga wõttis nõuts mõne rikkama mehe juurde seniks tüdrukutuks minna, kuni ta oma mees wõõrsil teenitud ja kottu hoitud rahaga koju tagasi tuleb ja nad jälle wäitje kohaste osta eht rentida wõidwad.

Peale piirajamist jumalagajämist lahkusid abikaasad. Tshin-fo leidis wõrdal maal peagi hea teenistuse, ja kuna ta kottuhoidlikult elas, siis oli tal juba mõne aja pärast wäite summade tagawaraks kogutud. Ta küsis ühelt omamaa mehelt, kellega ta seltsis töötas, kudas tal küll kõige parem oleks seda raha kodumaale saata. See omamaa mees oli aga petis. Ta lubas küt Tshin-fo soowide järele teha, wõttis raha arwajamisel wastu ja hoidis selle omale. Jole aga ütles ta, et raha ammu juba teel on.

Kuud läksid mööda. Jälle oli Jo wäitje summa raha kogunud ja andis selle jällegi walesõbrale, keda ta usaldas, kodumaale saatmiseks. See jättis selle niijama nagu esimehe raha omale, näitas aga mõne aja pärast Tshin-fole üht kirja, üteldes, et selle Tshin-li käest on saanud. Ta luges kirjaoskamatana Jole selle kirja ka ette, milles naine oma meest palus usinalt edasi töötada ja weel natuke raha koguda. Mehe poolt seni saadetud rahast ei raiskawat ta topitakti.

Mõnda weeres mõni aasta mööda. Jo, kes kirja ei aimanud, oli jalakawalale omamaa mehele jätkärgult küt raha andnud, mis ta kottu hoida jõudnud. Lootis ta ju pärast kodumaal oma warandust eest leida.

Seal pääses tosera lahti ja inimesed jurid kui kärbsed selle kirja tõbe kätte. Ka Tshin-fo walelikku sõpra tabas see saatus. Tshin-fo rawitjes teda wiimase hingetõmbuseni. Seal hakkas jureja südametunnistus piina tegema. Ta pihtis Tshin-fole, kui alatult ta teda petnud ja juhatas ta selle koha, kuhu ta Tshin-fo ja oma kottu hoitud raha maha matnud. Kui ta jurnud oli, lastis Tshin-fo tema furnuteha sisse balsameerida, õmbles ta nahkade sisse, ostis ühe wõhobu, pakkis furnuteha peale ja hakkas kodumaa poole rändama. Nii täitis ta lahunu wiimast palwet, kes kodumaa nullas tahtis puhata.

Tshin-li ei olnud sel kombel kõige selle pita aja jooksul oma mehelt ainustki sõnumit saanud. Ta arwas mehe ammu jurnud olewat, ja et Siang-sun, kelle juures ta tüdrukuna truult teeninud, teda naiseks wõtta tahtis, siis täitis ta lähitje kõhklemise järele selle palwet. Aga sellest hoolimata ei suutnud ta Tshin-fo unustada, pealegi kus teine mees teda rohkem tubliduse ja wirtuse kui armastuse pärast kosinud oli.

Paar kuud oli Tshin-fo juba karawaniga teel olnud, kui wiimaks kodumaale jõudis. Kõigepealt otsis ta selle koha üles, kus tema wõõrsil jurnud seltsimees esivanemate juures puhata oli soowinud. Kui ta selle waga ülesande täitnud oli, läks ta selle mehe juurde, kelle juurde Tshin-li ennast aastate eest tüdrukutuks oli palkanud. Ta päris oma naise järele. See mees aga kihutas ta jämedalt oma ukselt wälja. Alles naabritelt kuulis siis Jo, et Tshin-li selle mehe naiseks saanud.

Kurwalt läks ta nüüd kohtuniku juurde ja kandis sellele oma asja ette. Kohtunik kuulas teda lahkest pealt ja lastis siis järgmisel päewal ennelõunat jälle oma juurde tulla.

Kui Tshin-fo määratud ajal kohtuniku juurde ilmus, leidis ta seal ka Siang-suni ja Tshin-li eest. Wiimane pahwatas teda nähes nutma. Aga Siang-sun käratas waljult ta peale, nii et naise kurtmine peagi lämbus ja ta siis sur-

nuks arwatu peale enam waadatagi ei julgenud. Kohtunik küsis selle peale siis kõigepealt Tshin-fole, kas ta oma naist tagasi nõuab. See jaatas elawalt. Nüüd pärit Siang-sunilt, kas ta Tshin-li tagasi anda tahab. Siang-sun tõrjus kangekaelselt wastu. Kohtunik mõtles filmapilgulst ja lastis siis mõlemaid mehi kahe päewa pärast jälle tagasi tulla. Ta tahtwat selle loo üle küpselt järele mõelda. Tshin-li aga lastis ta oma teenrid wangihooesse wiia, sest et ta eiotja ei kumbagi mehe pärast ei oleswat. Wangihooesse, kus temaga hästi ümber käidawat, jääwat ta kuni lõpulist kohtuotsuseni.

Õid need kats päewa mööda läinud, ilmusid mõlemad wastajed jälle kohtuniku ette. See wõttis nad nutra näoga wastu ja teatas, et Tshin-li enese täna hommikul meelehärma pärast wangihooesse üles poonud. Wangiwahtidel selles süüdi ei oleswat, sest naisterahwaga käidud ülihästi ümber ja wang olnud ta ainult nime poolest. Siis ütles ta Siang-sunile: „Sina pidasid Tshin-li wiimase filmapilgunni oma naiseks. Wõta siin siis tema wangikambri wõtmed, lae ta ära tuua ja wäärtuse kohaselt maha matta.“

Aga Siang-sun ei sicutanud kätt wõtmete järele wälja. „Ma olen järele mõtelnud,“ ütles ta, „Tshin-fole on tema esimehe mehena rohkem digust tema peale kui minul. Mattu tema ta sellepärast ka maha.“

Kohtunik kutsus oma kirjutaja ja lastis selle ütelse kõigi worminduete järele kirja panna. Siis pööras ta Tshin-fo poole: „Tshin-li on nüüd sinu oma. Tahad sa siis teda maha matta lasta, nagu abikaasa lord ja kohus?“

Tshin-fo kahmas ruttu wõtmed, wastata ta enam ei suutnud. Walu oli ta tummaks teinud.

Seal kästis kohtunik teda wangikambri uft awada. Tshin-fo tegi seda. Kambris seisid Tshin-li elusalt ja termena. Rõõmupisarad filmis langes ta oma armsa, nüüd jälle tagasi saadud mehe kaenlasse.

Siang-sunile aga ütles kohtunik: „Sina ei teinud proowi läbi. Surunud ja ei tahtnud, nii ei ole ja siis ka elusalt wäärt.“

Tshin-fo ja Tshin-li aga elasid mureta õnnes weel hulga aastaid.

Emakeele koosolek.

(M. M. koosoleku kirjasaatjalt.)

Estimaa suuremas linnas kogusid kooliõpetajad kofku. Imelik, emakeele õpetamise üle tuleb aru pidada. Estimast korda ilmas on Cesti keel arutamise objektiks. Siimaani pidi ta ikka üle plangu uulitsapoissi wiisi waatama, sõrm suus, kui kooliõpetajad keele asjus koosolekut pidasid.

Ka kooliõpetajad waatasid arusaamatuses üksteise otsa. Juhani Borgand situtas Udu Männikut tuue sabast:

„Kuule, saad sa aru?“

„Mida?“

„Meie peame hakkama Cesti keelt õpetama.“

„Nii küll. Aga mis siis?“

„Ma ei mõista. Kudas meie seda õpetame, mida lapsed mõistawad. Eks kooliõpetaja ülesanne ole ikka seda õpetada, mida ei mõisteta.“

Männik jäi mõtlema.

„See tähendab, meie peame ikka ka Cesti keeles tundisi pidama.“ (Pädagogika keeles tähendab õpetama — tundisi pidama.)

„Tundisi,“ urises Borgand, „aga mis neil tundidel teeme. Näitusets, ma ei tea ju seda sugugi, kas Cesti keele suured ja wäikesed tähed oma wälimuse poolest lahku lähewad, wõi ons nad ühesugused. Kas sa tead seda?“

Männik mõtles.

„Mõnda tean, aga kõiki ei tea. Ruid seda wõib teada saada. Mul on küllakoolist üks wana kirjutuferaamat, seal wõib waadata.“

Herra Juhani poeg lonkis lähedale ja ta palgelt paistis wihane, närwit olet.

„Sina, Borgand, oled ju tuline mõistlik mees,“ algas ta, „aga oled sa niisugust lollust enamalt näinud. Meie peame Cesti keelt õpetama. Mis temast õpetada. Näete, löö sellega tahes ajaviiteks turakat, mis sa siis igavusega teedki, ja meie saame seal juures Cesti keelega küllalt valmis. Kuule, kui tiikise läheme, kuula aga, kuidas siis Cesti keelt mõistetakse.“

„Kas tarvitate niisugusel puhul ka Nawitu sõnastikku?“

„Ei ole waja — saab nendest wanadestki küll, mis poisikele põlwes küla wabel õppisin. Ja mis on siis muud Cesti keelt veel waja. Kui ja kiruda ja sõmata ostad, eks sellest ole küll. Beenemad asjad õiendab ju iga mõistlik inimene ka peenemas keeles.“

Teised ei saanud herra Zuhani poja tõendusi kudagi ümber liikata, sest nad seifid loomulikkudel põhjustel.

Ulgas koosolek.

„Palun sõna,“ ütles herra Zuhani poeg, mis peale ta algas:

„Mu herrad, see on õige imelik nõudmine. Siitamaale ei ole ma küll emakeelt õpetanud, aga kui ma hoowi peal kuulan, taewas — misugused sõnad need põngerjad kõik ostawad üksteisele näkku heita. Taewas tulgu tunnistajaks — ta löi enesele wastu rindu — ma ei saa selles asjas neile ligigi. Ja kuidas nad need sõnad wälja räägivad, misuguse hooga — otse ime. Ja meie peame neile veel emakeelt õpetama. Ei — mu herrad, mina olen selle wastu.“

„Mina olen herra Zuhani poja mõtetega peatselt päri,“ kõneles Borgand, „õlguigi et ma veel rohkem wõiksin näitusi tuua, kus need poisipõngerjad Cesti keele mõistmises meist palju ees on. Nad tunnewad keele saladusi ja peensusi, aga ma ei taha sellest kõnelda. Ma küsin ainult — mis kasu sellest on. Mina wõin ütelda — ainult woorimeestega räägin ma Cesti keelt ja kui keegi mu tomasilma peale astub, siis tuleb nagu iseeneft suuft: Oh kurat! Ja sellest saab, austatud herrad, minu arwates ometi küll.“

Koosolekul tõusis elaw mõttewahetus. Leidus ka neid, kes tahtsid ja püüdsid ära näidata, et Cesti keel ka eludigus on ja et see keel niisama õpetamist nõuab, kui iga teinegi keel.

Viimase nõudega ei tahetud kudagi rahule jääda.

Tuli arutusele tundide hulk, mida edaspidi tuleks Cesti keele õpetuse peale ära kulutada.

„Mina olen ilka ja alati Cesti keele poolt olnud,“ kõneles herra Zuhani poeg. „Küsi ja kuulake järele. Kui ma kaardimängus palju olen kaotanud, wõi kui kaardilauas paljuseft suitsetamisest katarri kurku löönud, siis kirun ilma elu selges sula Cesti keeles. Seda wõib mu tüdruk teile tõendada. Ennemalt, kui wa kawat oli saada, tuli mu armastus iseäranis elawalt Cesti keele wastu awalikuks: keel läks pehmeks, oli teine nagu wärnitsasse lastatud nartsutroop suus: tore oli niisugusel puhul ema keeles lallutada — sõnad tulid nii kergeste. Ma tean, ega need Cesti keele kriiad kerged ole ära õppida. Iseäranis need pilklitid ütelsed, nagu: „kõht mängib marjaasi,“ „tal on wänge ja taara wäimees.“ See asi nõuab meilt edaspidi palju aega ja tööd. Panen ette, edaspidi Cesti keele jaoks iga nädalas wiisteistkümmend minutit määrata.“

Koosolekul läksid paljude näod naerule, nende hulgas ka mõninga Wene rahwuseft kooliõpetaja nägu, kes seda aega keele narmimiseks nimetasid.

„See aeg jatkus ehk niisuguste pilklitide ütlaste ära õppimiseks,“ wõttis herra Borgand sõna, „kuid Cesti keeles on veel muud warandusi, mis selle aja jooksul ei suudeta ära õppida.“

„Näituseks, näituseks!“ hüüti mõlemilt poolt.

„Ma seifin minewa nädal lahtise akna all ja mehel tuli arsti ja rohtude eest kaksikümmend rubla maksta!“

„Mina aga seifin kullasepa akna all ja mehel läks see kaksikümmend rubla maksta!“

Herra Borgand kõhatas, sügas kullatagant näitusi. „Mis seal näitusi makstab tuua, sest neid teab ju igaüks. Eks ole ju keeles suured tähed ja wäitjed tähed, oma Cesti kammad ja punktid — oi, see kõik annab palju tööd. Kõige wähemalt pool tundi kuluts nädalas õpetuseandmiseks ära.“

„Palun sõna!“

See oli õige tugewa lehaga mees, kes nüüd ules tõusis.

„Mu herrad, aga meie peame otjusele jõudma, misugust Cesti keelt meie õpetama hakame, kas noor wõi wana eestlaste oma. On üks uus keel, mida Tartus trükitakse. Sellest ei saa ma põrmugi aru. Kui seda peame õpetama, siis ei aita ka kümme tundi mitte midagi, sest ma ei osta seda isegi.“

„Õpetame wana Cesti keelt!“ hüüdsid mitu meest.

Edasi-tagasi rääkimisel jõuti otsusele, et Cesti keelt edaspidi koolides nädalas kaks tundi kuuskümmend minutit õpetatakse ja selle aja sees kõik keele saladuslised warandused wälja tuuakse. Eksamil peab pois niipalju mõistma, kui woorimehe kirumiseks hädaste waja lähed, ja kui ta keel pehmeks lähed kui wärnitsasse lastatud troop, peab ta ema keele sõnad siiski dieti ostama wälja ütelda.

Määruste lähemaks wäljatõtamiseks waliti komisjon.

Mialilled, ilupuud ja ilupõõsad.

Miatõõ operaamatu II. wiht.

140 pildiga, hind 1 r. 50 k., kõwas köites 1 r. 75 k.

Saada igas raamatukaupluses.

Pealadu: Teaduse raamatukauplus, Tallinnas, Harju ja Kütikli uul. nurgal nr. 46/15.

Austria ja Italia.

Läbi maapealse põrgu.

XIX.

Waalase luurajad. Pommistaja. Meie tagajärjekas luuramiselend. Lahtumisepidu. Jälle õhus. Teekond Dardanellide poole.

Nõnda olime mitu minutit põnewalt oma ees seisvat maastikku, mis lõunapoole hästi kallakas oli, filmitsenud, kui wanem ohwiter äkki oma naabri tähelepanemist ühe pisut nõgus seiswa koha peale juhtis, mis parajaste juft kiirteheitja walgusejoa piirides seisis.

Ja tõsi, ka mina nägin seal midagi, mis tumeda tombuna filma paistis. Ja mitte ainult üht tompu; ei, neid oli seal mitu üksteise kõrwal.

Selsamal filmapilgul libisesid kiirteheitja kiired mustadest tompudest üle ja jätsid nad pimeduse hõlma. Kuid ohwitseri käsul pöörati kiired jälle warsti tagasi, ja nüüd selgus saladus. Tombud olid elama hakanud ja jooksid parajaste täiel kiirul kaugemal seiswa mäekühma poole, et endid sellele taha ära peita.

Kuid meie juures seiswa ohwitseri suust tuli hiliid: „Tuld!“ Nagisedes paukusid piisid. Ja nagu wikatiga niidetud langesid tombud eemal maha. Waalase luurajad olid oma palga kätte saanud.

Sommiku eel, enne kui uus lahing algas, saadeti meid jälle wäe selja taha. Hakkas juba walgeks minema, kui teele läksime, ja peagi tõusis päike. Seft Karpatides meie maa pilka koitu ei tuntu. Ja kuna meie selja taga ühes päikele tõusuga hirmus suurkülkkide ja piiside kontsert algas, mis õhu wabifema pani, awanes meie ees suurepäraline mägestikupilt. Sügawad orud waheldasid järskude mägedega, ja igalpool fibasid sõjawäed, sõjawoorid. Mõned mäeküljed olid nii järskud, et peaaegu loodis silda wiis, kuuskümmend kuni sada alla langesid ja all mäe jalal afurwaid sõjamehi meile kipelatena filma paista lastid.

Mäetee wiis järskult alla ja kõik tema ümbrus oli kõiksugu risu täis — olnud lahingute tunnistajad. Ühe järsu mäeserwa alt paistsid weel praegu mitu hobuse ja soldati furnukeha filma; need olid ülevalt sinna alla kukkunud ja seal kitsas, juurdepääsemata kuristikus abita surma saanud.

Korraga kahmas neiu Mawere minu warukast kinni. Juft meie ligidal keerutas kõrgel õhus waalase aeroplan. Waewalt olin ma midagi ütelda saanud, kui juba tema pealt pomm alla lendas ja meie ligidal seiswasse sügawasse kuristikku kukkudes paukudes lõhkes. Et kuristik sügaw oli, siis waatasime meiegi uudishimulikult sinna alla. Aga peale palju suitsu polnud seal midagi näha, Alles tüki aja pärast, kui suits üles kerkis, nägime, et ta alla kuristikku põhja sügawa augu oli puurinud. See oli aga ka kõik, seft kuristik oli tühi olnud.

Aga selsamal filmapilgul, mil pomm kukus, awasid meid soldatid aeroplani peale kiire tuleandmise ja kiireste lendas aeroplan waalase seisukohtade poole tagasi, kaugemal weel mitu teistki pommi alla wisates, mille mõju meie aga enam näha ei wõinud. Nagu meile pärast jutustati, ei olla aga ka need pommid midagi õnnetust sünnitanud, kuna aeroplan ise meie tule läbi wigastatult waalase sõjaliini selja taha maha langenud. Nii leidis siis seegi kurjategija oma palga, mida nad kõik on ära teeninud.

Meie aga sammusime kiireste mäest alla, et kord jälle wäsimust puhata.

Kui kella kaheteistkümneme ajal filmad lahti tein ja õue waatafin, nägin seal neiu Maweret soldatitega juba elawas jutus olewat. Wõtsin ruttu paar karakat head Saksa rumuni, et parema tuju saaksin, panin ruttu riidesse ja läksin ka õue.

Ime! Soldatid, kellega neiu Mawere nii elawalt juttu ajas, olid jällegi eestilased ja parajaste tuleliinilt tulnud. Nad kõik olid täis julgust ja lootust, et kord salslaste päewad loetud on.

Waewalt olin nendega mõned sõnad saanud wahetada, kui meie juurde üks staabiohwiter astus ja meid ülemuse juurde tulla palus.

Läksime.

Ülemus tuli meile lahkestest wastu ja tegi meile ilma pikema sisesejuhatuse eht sõjameheliku ettepaneku:

„Tarwis oleks teada saada, kui palju wäge waalasel meie wastas on ja kus kohal ta seisab. Kas ei oleks teie, herra Surmasõlm, nii lahke ja sõidaks oma zepeliniga wäiksele luuramiserile?“

„Seameelega,“ wastasin mina.

„Aga mitte ilma minuta!“ lausus neiu Mawere lihtsalt.

Ülemus hakkas heafüdamiselt naerma.

„See on tore! Olen Eesti soldatitest näinud, et nae kohusetruud on, nüüd näen, et Eesti neiuudki nendele järel ei anna. Minugi pärast!“ lõpetas ülemus. „Olete tubli neiu — head õnne!“

Ühjutandi ja kümmeõnna soldatite saatel läksime zepelini juurde. See oli juba enne meie tulekut bensini tagawaraga warustatud ja korda seatud. Mootor surises juba kui Wakarowi aruwesti.

Juba wiis minutit hiljem heljusime soldatite hurraa saatel õhus ja zepelin kruuwis ennaft minu käe all wabifedes üles selge taewasina poole. Ikka wähemaks ja wähemaks jäid saatjad, ikka kõrgemale ja kõrgemale tõusis zepelin.

Misfugune majesteetlik waade sealt ülevalt! Mul peaks küll otse Jules Verne ostus olema, kui seda kõik kirjeldada tahaksin. Araarwamata kuristikud ja mäetipud paistsid meile alt filma, ühed lumega taetud, teised kui mustawad hawad. Kuid nende isäralduste tähelepanemiseks puudus meil kõige pealt aeg. Meie filmad hakkasid waalase seisukohti uurima ja otsima. Ja ei kestnudki kaua, kui juba nende kohal heljusime. Ühtlasi ilmusid meie alla stia-sinna äkki walged suitsupilwikesed — waalaste schrapnellid. Õnneks seifime aga nende mõjust ja ulatawusest wäljas ning peagi olid neiu Mawerel kaasaantud kaardi peale kõik kohad üles märgitud, kus waalase wägesid näha oli.

Isesi nende batareid nuustis ta hoolega wälja ja pani kirja. Ühe niifuguse batarei kohal lastin ma mootorist pika

suitsutombu wälja ja paar minutit hiljem hakasid Wene pommid tähendatud koha peale kukuma. Meie märguandmisest olid sõbrad aru saanud. Seda tegime veel mitme teise batareiga, mis samuti puruks lasti, ja siis nägime, kudas all äge tikuwõitlus algas. Umbes pooltunni pärast olid waenlased nende seisukohadest minema pekstud ja põgenemas. Nagu laamajõgi woolasid Wene waprud wäed neile järele. Tähendab: meie luuramiselend oli hiitgawad tagajärjed andnud.

Kell kats tulime jälle õnnelikult maha. Suure kiitusega terwitati meid ja teatati meile, et meie märguandmine otse suurepäraline olnud: Meie wäed wõtnud waenlase seisukohad otse mängides ära ja nabinud tuhanded waenlased wangi. Nad olla küll alles lugemata, kuid igatahes olla neid wähemalt kolm kuni neli tuhat. Peale selle veel kõi muu sõjasaat, suurükid ja kuulipildujad.

Meid ootas tore pidusõõl, mida ka konjat ja rumm, ifegi wahuwein wirtsis, sest et see ühtlasti meie lahkumisepidu oli. „Meie Matsi“ wäljaandja oli meile Tallinnast kiirtelegrammi saatnud, et tingimata Dardanellidesse peame ruttama, kus inglased ja prantslased wägesid maale saatwat ja Konstantinopoli peale tahtwat tormi jooksta. Seda pidawat meie tingimata nägema ja sellepärast ruttama, et leht huwitawast teatest ilma ei jääks. Nii siis ei tohtinud meie siin enam wiivitada, waid pidime reisi wiibimata ette wõtma.

Waheajal olid meie uued sõbrad meile kõõgis hea kotitäre moona walmis pakkida lastnud, mille hulgas ka hea konjat ei puudunud, siis läksime teele.

Meie zeppeolini ümber oli — kuuldes, et ära reisime — wahajal suur hull soldatid kogunud. Ülemusti ei puudunud seal. Enne kui peale istusime, pigistati veel südamlikult meie kätt ja nii mõnigi südamest tulew eesti- ja wenekeelne soor tuli kuuldawale.

Siis istusime peale. Veel mõned lahkumise sõnad, peapaljastamised, siis panin ma mootori käima ja aegamööda, wärisedes hakkas zeppeolini tõusma.

Alt kajas wägew hurra. Ja hurra hüüdsime meilegi neiu Alawerega. Keerutati kübaraid, lehwitati lippusid, ja kõrgemale ning kõrgemale kandis meid wahijew zeppeolini:

„Jällenagemiseni!“

„Jällenagemiseni!“

Weel kord mägede kohal paar ringi tehes ja mahajääjatele sõpradele kõige paremat edu ning õnne soowides, waitkes siidames muidugi, sest sellest kõrgusest ei olnud maha midagi kuulda, pöörasin ma oma zeppeolini-nina lõuna poole.

Kell oli parajaste neli.

Juba kell pool wiits lehwisime Ungaris Muulaczzi linna kohal ja sünnitasime seal nähtawaste suurt ärewust, nagu see waenlase zeppeolini ilmumise puhul teifiti ei wõi ollagi.

See tegi neiu Alawerele suurt lõbu.

„Mis on kui, kord wähe lõunadõhtu poole pöörafime?“ itkes ta ja waatas mulle oma nõiduwate sinifilmadega otsa. „Mul oleks kange lust näha, misfugust muljet meie äkiline ilmumine Austria pealinna Wieni peale awaldata Mis Te arwate?“

„Mis ma pidin arwama, kui kats nii särawat silma mulle otse näkku waatawad ja nende tulepill mu siidamesse tungib?“

„Kui teie seda just soowite — miiks mitte!“ wastasin ma. „Weidiste kõrwale see tee meid küll wiib, aga selle eest näeme seal kahtlemata ka uudist. Minugi pärast — laseme kätta!“

Ja zeppeolini nina pööras Wieni poole.

Ungari lagendik on huwitaw maa. Kenad mõisad, kaunid talud, wiljarikas maapind, mida parajaste hoolega harimas oldi. Igalpool, kus meid nähti, sünnitas meie

Uus seletus.

Toaneitsi: „Ah, Peeter, seleta, mis tähendab „erapooletus,“ millest nüüd kõi räägitwad?“

„Jah, waata: wana herra on sinu pärast poja peale kade, ja noocherra on jälle tema peale sinu pärast kade, ja minul nende kahe wahel on nüüd hea plaan!“

äkiline ilmumine suurt ärewust. Inimesed jooksid meie eest nagu kulli eest ruttu peitu. Siin-seal, kus sõjawägi oli, kat- suti meid ka põmmutada, kuid ilma et see tagajärgi oleks andnud.

Nii sõitsime umbes tund aega, siis tähendas neiu Alawere korruga näpuga laugusesse. Ra mina pöörasin filmad sinna poole. Seal nagu kumendas midagi.

„Mis see on?“ küfistin ma.

„Tola!“ wastas ta naerdes. „Kas Teie seda siis veel ei märka? See on ju — Wien!“

Ja tõepoolest — kaugele taewäärest kerkis meie ette Wien oma lugemata tornidega.

Surmasõlme Jüri.

Gestujulik kokaraamat

on praegusel kallil ajal meie pereemadele väga tarwilik. Terwislikud, maitswad, odawad toidud. Hind 70 kop.

„Seaduse“ kirjastus, Tallinnas.

„Saksa haigus.“

„Professoriherra! Mis asjast on mul see jõe kõhu ülespundumine tulnud?“

„Kasle on seda ütelda... Mis ametit teie peate?“

„Mina olen Sakfamaal teisriks.“

„Ahh?!.. Nüüd on kõik selge: teie haigus on ajaloos „Barbarismus Germania“ nime all üleilmselt tuntud ja teile on tingimata waja aadert lasta — olete ennast liiga werd täis kaaninud...“

Seletas.

„Jaa, mis on surm?“

„Oh, Karlake, ja oled weel noor ja ei saa sellest aru... Waat, näed ja: inimene on terve, sööb, joob, on rõõmus... Korraga läheb ta sees midagi rikke... Ta jääb haigeks... Kutsutakse arst, see arstib, käib iga päew, annab rohtu...“

„Ja inimene sureb?“

„Noh, enesestki mõista.“

Sakslaste kingitused.

Sakslased saadawad kah oma soldatitele eelseisukohtadele kingitusi.

Parajaste enne ilhe Belgia linna langemist saatis keisriproua Auguste ise hulga tubakakottisi soldatitele wälja jagamiseks. Suur oli soldatite rõõm, kui nägid, et iga tubakakottis peale tubaka weel järgmised sõjariistad leidusid: wäike tang uste lahti murdmiseks, kimmekond muukrauda, wikerpuur, wäike saag ja taskulatern.

Wargariistad on Breiži soldatile kallimad kui piis: piisiga saad huffa, aga wikerpuuri ja muukraudadega — kõhu täis ja windi pähe.

Parem.

„Noh, kuidas tunneb teie abikaasa eneset täna olewat?“ küsib arst mehelt.

„Oh, ta on märksa parem... ta jõi täna klaasitäie piima ära... ja wiskas siis klaasi passijale pähe...“

Palawus.

„Aga Serbias on nähtawaste wäga palaw!“

„Ei midagi sellefarnast. Miks te seda arwate?“

Jah, kuidas muidu... ammukuks see oli, kui austrialased sinna nii suure wäe saatsid, ja nüüd teda enam ei ole — kõik fulas ära!“

Ausameelne rööwel.

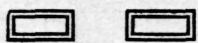
Oli kord üks rööwel. See leidis ilhe uue saapa. „Oleks neid omeli ka ksl!“ ütles ta suure tahetsufega, sest tema omad olid katki. Kuna tal aga ilhe saapaga midagi peale polnud hakata, läks ta edasi. — Seal — hulk maad juba käidud — leiab ta esimese saapa paarimehe. Nüüd wihastas ta muidugi kangeste. Kuid ta ei wõinud ega tahtnud enam tagasi minna. Kuna aga parajaste just üks wana mees mööda läks, kinkis ta sellele — rööwliid on teatavaste wahel ka ausameelsed — selle saapa ja juhatas ta, kust teise leida wõib.

See oli heategu. Ja iga heategu kannab wilja. Seda pidi ka rööwel warti nägema.

Wastu õhtut jõudis see waene mees wäsinult, aga heas tujus — sest tal olid nüüd uued saapad — tagastel rööwlist jälle mööda. Nüüd wõttis rööwel tal mõlema saapad ära ja läks nendega lõbusaste wilistades oma rööwlikoopasse. — da.

Näitejuhi õhtamine.

„Suurem oja minu näitlejatest on haiged. Oh, pea käib mul ringi, ja ma ei tea nüüd: olen ma teatri direktor wõi haigemaja direktor?“

„Meie Matši“ aastatellijad saawad hinnata tasuta:

Seinakalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awaldused — 60 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune kott — 1 r.

Kaasanded, wäljaarwatud sent weel ilumata „Seitsme liiduriigi hümnused,“ saadetakse tobe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Ruudewiis tellijad saawad kaasanded ofalaupa.

Järelehtud „Meie Matši“ eest hoiatame!

Довз. воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaakon. Wäljaandja J. Munt. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

